

Winterbehuizing voor bijen

J.J. Speelziek

Kom je voor het eerst in contact met een Duitse korfimer op de Lüneburgerheide, dan vind je het opmerkelijk dat de vlieggaten zich daar geheel aan de bovenzijde van de korf bevinden. Naar verluidt vindt men dat praktisch, immers als de bijen zwaar beladen thuiskomen, landen ze zonder omwegen direct in het warme broednest. Wel blijft de vraag of een bovenzijdegat tijdens de winter geen problemen oplevert, immers veel van de opstijgende warmte ontwijkt op deze manier. In ons land houden men er duidelijk andere ideeën op na, want in vrijwel alle korven bevindt het vlieggat zich min of meer aan de onderzijde. Slimme korfimmers maken soms twee vlieggaten, één zomer- en één winter-vlieggat, 's Winters wordt dan het bovenzijdegat gesloten. We denken daarbij onbewust aan de niet geringe jaarlijkse wintersterfte van bijenvolken in Duitsland, hetgeen met name een rol speelt bij kastvolken. Ook het klimaat zal daarbij vermoedelijk wel een rol spelen.

Gasbodem en ventilatie

In een juist (1998) uitgekomen boekje 'Einfach imkern' van dr. Gerhard Liebig wijst deze bekende bijendeskundige op de grote waarde van een gasbodem, die met name in vochtige gebieden voor een beter klimaat in de bijenwoning zorgt. Deze gasbodem zorgt er verder voor dat de bijen in het voorjaar niet te vroeg overgaan tot de vorming van een broednest, hetgeen bij plotseling invallende vorst tot een relatief hoge bijensterfte aanleiding kan geven. De Segeberger Kunstofkast bezit ook een 'open' bodem. Op de Veluwe trof ik zelfs imkers die hun korven ter wille van een betere zuurstofuitwisseling gedurende de winter op een gasbodem plaatsten. Wel loopt men hiermee het risico dat de bijen een hoger gelegen vlieggat dichtkitten want aan tocht hebben zij nu eenmaal een broertje dood. In tegenstelling tot ons land is de gasbodem bij onze oosterburen nog geen gemeen goed.

Verhoogde opstelling

Een bijkomende, maar beslist niet onbelangrijke zaak is het plaatsen van bijenkasten op een verhoogde opstelling. Hoe dicht bij de grond, des te vochtiger het interne kastklimaat! Zo trof ik in het voorjaar eens een aantal dubbelwandige bijenkasten aan op de grond temidden van een fraaie heidetuin. Vanwege de

vochtige sfeer in de heide waren de bijenvolken gedeceimeerd, terwijl tussen de dubbele wanden van de kasten veel dode pissebedden werden aangetroffen. Gevallen van wintersterfte worden zelden veroorzaakt door koude (in Finland overwinteren bijen zelfs bij temperaturen van -40°C) maar door overdadig vocht. Bij de consumptie van suikerhoning komt 's winters voor elke liter honing een liter water vrij en dat moet wel worden afgevoerd.

Ervaringen in Canada hebben aangetoond dat in het wild levende bijen, gehuisvest in bomen, zich altijd 10 tot 20 voet boven de grond bevinden en op die hoogte beslist geen 'natte voeten' krijgen. Bij de grote imkerijen in dat land overschrijden de winterverliezen zelden de 3-5% waarbij de oorzaak dan wordt toegeschreven aan moersterfte, een niet ontdekte virusziekte of wel een fout van de imker.

Overwintering van wilde bijen

Bij een onderzoek in een op grote schaal totaal verlaten agrarisch landgebied in het NO van de USA is gebleken dat 17 in het wild aangetroffen bijenvolken gebruik maakten van bestaande nestholten in eikenbomen. Het betroffen in het algemeen lange cilindervormige holten met een inhoud van gemiddeld 45 liter (gelijk aan twee broedkamers van een Spaarkast) met het vlieggat onderin. Bij een keuze tussen een boomholte met de vliegopening boven of onder, kozen de bijen voor de laatste. Is er sprake van een ruim bemeten vlieggat, dan verkleinen ze dat tot 32-38 mm. Uit onderzoekingen van zulke boomvolken bleek dat de binnenzijde volledig met propolis was afgekit. Eventuele rottingsprocessen en doorwatering hebben dan geen nadelige invloed op de bijen. Aldus een verhaal over natuurlijke bijenbehuizing in de 'Illustrated Encyclopedia of Beekeeping' (1985) van Morse en Hooper.

Conclusie

Overwinter op voldoende ruimte (twee bakken), voorzien van een gasbodem, minstens 50 cm van de grond en op een goed beschutte plaats, waar de bijen niet gestoord worden. De vlieggaten gericht op het zuidoosten en deze voorzien van een muizenrooster.

Het alleszins lezenswaardige en rijk geïllustreerde boekje 'Einfach imkern', (186 pag.) is verkrijgbaar bij genoemde schrijver, adres: Alte Dorfstrasse 90, D-70599 Stuttgart, door in de brief drie biljetten van DM 10,- in te sluiten.